

**ARBEIÐSMARKNAÐAR-
PENSÍÓNIN**

Størsta framstig síðani fólkapensiónina

Um trý ár økist pensiónin við eini hevt og tá nýggja arbeiðsmarknaðarpensiónin um tíggu ár er komin í hæddina fær hvør pensiónistur meira enn tað dupulta av tí hann fær í dag

Um eina viku fer landsstýrismaðurin í arbeiðsmarknaðarmálum, Vilhelm Johannesen, at leggja uppskot á ting um arbeiðsmarknaðarpensión. Vit hava tosað við Vilhelm um hetta nýggja framstigið, sum hann heldur vera størsta framstigið síðan vit í 1959 fingi lógina um fólka-, avlams- og einkjupensiónina

— Tað er ein arbeiðsmarknaðarnevnd, sum hevur gjørt uppskotið til arbeiðsmarknaðarpensiónina. Seinasta summer var nevndin, saman við landsstýrismanninum í arbeiðsmarknaðarmálum, í hinum Norðurlondunum og kannaði hesi víðurskiptini. Endamálið við ferðini var at kanna ymsk víðurskipti á arbeiðsmarknaðinum. Hvussu trygdargrunnar fyri lóntakarar vóru skipaðir og eisini hvussu arbeiðsmarknaðareftirløn var skipað. Niðurstoðan var, at í Svøríki fær ein fólkapensiónistur í fólkapensión og eftirløn tilsamans 123.000 kr. um árið. Í Noreg er talið 70.000 kr. og í Danmark liggur talið nakað oman fyri 60.000 kr. Felags fyri hesi trý londini er, at fólk gjalda inn á tann hátt, at tey verða kravd gjøgnum sín arbeiðsgevara eitt ávíst gjald til arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin. Harafturat verður arbeiðsgevarin kravdur eftir sínum parti, og hetta ger, at øll trý londini hava stórar umsitingarútreiðslur við at krevja gjaldið inn til eftirlønargrunnin.

Tá tað kemur til útgjalding er eisini eitt til felags fyri hesi londini. Hetta er, at fólk fáa útgjaldið, alt eftir hvussu leingi tey hava verið í vinnulivinum. Fyri tað fyrsta er talan um eitt minsta áratál fyri at fáa nakað sum helst, og síðani verður útgjaldið alt eftir hvussu leingi ein hevur gildið inn í grunnin. Hetta ferir aftur við sær stórar umsitingarútreiðslur.

Viðvíkjandi skipanini í Svøríki er harafturat at siga, at fyri at pensiónistur kann fáa tær 123.000 kronurnar, skal hann hava fult stigatal. Harafturat er svenski grunnurin mundað peningasterkari enn teir í hinum Norðurlondunum.

Í Danmark er tað so, at har er enn eingin komin upp á fult stigatal. Aramalið er 30 ár í vinnulivinum fyri at koma upp á fult stigatal og login kom ikki í gildi fyrr enn miðskeiðis í sekstíárunum. Tá teir fyrstu dansku pensiónistarnir koma upp á fulla stigatalið, verður pensiónin umleið 1.000 kr. um mánaðan. Hetta kemst m.a. av, at ein stóru partur av tí, sum inn kemur, fer í umsitingarútreiðslum.

Føroyska lógin einföld

Vilhelm Johannesen sigur, at tað, sum føroyska arbeiðsmarknaðarnevndin hevur lagt seg serliga eftir, er at gera eina einfalda skipan, sum kostar lítið at umsita. Vit krevja, tá skipanin er fult útbygd, 3% frá hvørjum partinum — frá lóntakara og arbeiðstakara — yvir samtidarskattskipanina. At krevja hetta inn kostar lítið og einki. Útgjaldingin

fer fram yvir Almanna-stovuna saman við vanligu fólkapensiónini. Á girokortinum verður bert tilskilað hvussu nógv fólkapensiónin er og hvussu stóru partur er arbeiðsmarknaðarpensión. Hetta er eisini ein ógvuliga bilig og einföld umsitingarskipan.

Sjálvt stovnsfæði skal Landsbankin umsita, so hetta krevur heldur ikki serligar útreiðslur, sigur Vilhelm Johannesen.

Goymd skatta-hækking?

Spurður um hetta ikki bert er ein goymd skattahækking, sigur landsstýrismaðurin, at tað er tað ikki.

— Øll okkara grannalond hava ásannað, at vanligi skatturin og avgjöld til statskassarnar megna ikki í longdini at bera eina rimiliga eftirlønarútreiðslu til fólkið. Hetta kemst av, at talið á teimum, sum eru í lönandi vinnu og rinda skatt, minskar støðugt. Fólk ganga alsamt longri í skula eila standa í læru, meðan pensiónsaldurin lækkar. Vilhelm visir á hvussu var í Føroyum fyri einum 30 árum síðani, tá vanligi føroyingurin fór út at arbeiða tá hann var 14 ár, men í dag ganga flest øll í skula til tey eru 17 ár og mong nógv longri. Í mun til tá er pensiónsaldurin nú lækkaður og vit hava fleiri eldri. Stórtíðir er fyri røktarheimum, heimahjálp o.s.fr., og talið á teimum, sum skulu hava pensión, veksur samstundis sum talið á teimum, sum skulu gjalda yvir skatt og toll, minskar.

Tí hava okkara grannalond longu sagt, at nú má arbeiðsmarknaðurin sjálvur rinda ein part av tí

eftirløn, vit skulu hava. Hetta er so gjørt við almennari luttøku — við lógum um arbeiðsmarknaðareftirløn.

Skattaloftið forðar

— Men hvi kunnu vit ikki bert tvífalda fólkapensiónina, og taka inntøkurnar inn á sama hátt sum nú við fólkapensiónini — við skattinum?

Til hetta sigur Vilhelm Johannesen, at vit mugu gera okkum greitt, at vit hava eitt skattaloft, sum sigur, at eingin má gjalda meira enn helmingin av inntøkuni í skatti. Far avit sum er at taka tað inn afturat, sum svarar til eina dupluta fólkapensión, verða tað serliga ella bert tær lágu inntøkurnar, sum koma at gjalda meira.

— Hinvegin gera vit tað, at vit figgja nýggju pensiónina við einum prosentgjaldi av útgjöldunari A-inntøku. Samlaða A-inntøkan í Føroyum er 3,7 milliardir. Hetta vil siga, at arbeiðstakarar skulu gjalda 3% av hesi upphædd, sigur Vilhelm og ívast í hvussu nógv arbeiðstakarar hevdí gildið, um hetta skuldi gingið yvir hansara vanligu skatt. Til sammetingar visir Vilhelm á, at samlaða skattskylduga B-inntøka er bert 290 mill., og

” Arbeidsmarknaðarpensiónin hevur tað við sær, at føroyskir pensiónistar fáa næststørstu pensiónina samanborið við hini Norðurlondini ”